

TRUNG TÂM KIỂM SOÁT BỆNH TẬT - SỞ Y TẾ TỈNH THỪA THIÊN HUẾ

BỆNH SÁN DÂY, ÁU TRÙNG SÁN LỢN VÀ CÁC BIỆN PHÁP PHÒNG BỆNH

Bệnh sán dây, ấu trùng sán lợn gặp ở nhiều nơi trên thế giới, người mắc bệnh thường liên quan đến tập quán ăn uống, ăn thịt lợn chưa nấu chín. Bệnh ấu trùng sán lợn do ăn phải thức ăn bị ô nhiễm có nhiễm trứng sán dây lợn hoặc ấu trùng sán lợn (như thịt lợn gạo) chưa được nấu chín kỹ. Thông thường, ấu trùng sán lợn sẽ chết khi được đun nấu ở nhiệt độ 75 độ C trong vòng 5 phút hoặc đun sôi trong vòng 2 phút. Để biết xem có phải mắc bệnh sán dây, ấu trùng sán lợn hay không cần dựa vào các biểu hiện triệu chứng bệnh như: đi ngoài ra đọt sán, rối loạn tiêu hóa, đau bụng kéo dài...; và các xét nghiệm. Bệnh ấu trùng sán lợn được điều trị khỏi bằng các thuốc Praziquantel và Albendazole. Người bệnh cần được chẩn đoán sớm và điều trị để tránh bệnh lây lan ra cộng đồng.

1. THỂ BỆNH:

Đối với người, tùy thuộc ăn hay nuốt phải trứng, hay nang ấu trùng có thể mắc các thể bệnh như sau:

- **Bệnh ấu trùng sán lợn:** người ăn phải trứng sán dây lợn nhiễm trong thức ăn, sau khi ăn hay nuốt phải trứng sán, trứng vào dạ dày, nở ra ấu trùng, đến ruột non, ấu trùng xuyên qua thành ống tiêu hóa vào máu và di chuyển đến ký sinh tại các cơ vân, não, mắt,..., trường hợp này là nhiễm từ môi trường bên ngoài cơ thể nên có thể thấy ít ấu trùng ở các mô. Trong trường hợp người bệnh có sán trưởng thành trong ruột, khi đọt sán già rụng, có thể đọt sán bị trào ngược lên dạ dày do phản ứng của nhu động ruột, như vậy sẽ tương tự như ăn phải đọt sán mới, do đó số lượng ấu trùng sẽ rất lớn. Ấu trùng sán theo máu đến các cơ, mắt hay não của người và sẽ hóa nang. Tùy thuộc vào vị trí ký sinh của nang sán mà có những biểu hiện khác nhau. Nếu nang sán nằm trong cơ sẽ thấy có những u nhỏ, chắc, kích thước khoảng 1 - 2 cm hoặc bằng hạt đỗ, hạt lạc, di động dễ, không ngứa, không đau, nằm ở vị trí cơ vân, không ở trên đường đi của hạch bạch huyết; nếu nang sán nằm trong não, người bệnh có thể bị động kinh, liệt

tay, chân hay liệt nửa người, nói ngọng, rối loạn trí nhớ hoặc đau đầu dữ dội; nếu nang sán nằm trong mắt có thể gây tăng nhãn áp, giảm thị lực hoặc mù.

- **Bệnh sán trưởng thành ở ruột:** người bệnh ăn phải thịt lợn sống hay chưa chín có chứa các nang sán (lợn gạo), khi đến dạ dày ấu trùng sán sẽ thoát nang và bám dính vào ruột non rồi phát triển thành sán dây trưởng thành. Sán dây trưởng thành phát triển dần bằng cách nẩy chồi, sinh đọt mới từ cổ, tạo ra hàng ngàn đọt sán mới, mỗi đọt có khoảng 50.000 trứng, kéo dài chiều dài của sán trưởng thành lên tới 2 đến 12 mét, chúng ký sinh trong ruột non nhiều năm. Bệnh sán dây trưởng thành thường không biểu hiện triệu chứng rõ rệt như gây triệu chứng đau bụng, rối loạn tiêu hóa nhẹ. Triệu chứng chủ yếu là người bệnh thường xuyên có những cảm giác khó chịu, bứt rứt, có những đọt sán tự rụng theo phân ra ngoài, đọt sán là những đoạn nhỏ, dẹt, trắng ngà như xơ mít, đầu sán phẳng, một số trường hợp phát hiện thấy có trứng sán trong phân.

2. PHÒNG BỆNH SÁN DÂY VÀ ÁU TRÙNG SÁN DÂY LỢN:

Để chủ động phòng bệnh sán dây và ấu trùng sán lợn, Cục Y tế dự phòng, Bộ Y tế khuyến cáo người dân:

- Thực hiện ăn chín, uống chín, ăn các thức ăn đã được nấu chín kỹ, chế biến hợp vệ sinh.

- Không sử dụng thịt lợn ồm để chế biến thực phẩm. Không ăn thịt lợn tái, chưa nấu chín, nem chua sống, (nguy cơ nhiễm sán dây trưởng thành), rau sống không đảm bảo vệ sinh (nguy cơ mắc bệnh ấu trùng sán lợn).

- Quản lý phân tươi, nhất là ở những vùng có người nhiễm sán dây lợn trưởng thành. Sử dụng hố xí hợp vệ sinh. Không nuôi lợn thả rông.

- Người có sán trưởng thành trong ruột phải được điều trị, không phóng uế bừa bãi./.

Nguồn: Cục Y tế dự phòng, Bộ Y tế - Văn Khoa (tổng hợp)

BỆNH SỞI NGUY HIỂM KHI MANG THAI

Sởi là một căn bệnh rất dễ dẫn đến biến chứng và với phụ nữ mang thai cũng không ngoại lệ. Khi bị sởi, mẹ bầu có nguy cơ bị bội nhiễm do hệ miễn dịch suy giảm, từ đó dễ gây ra các bệnh như: viêm phổi, viêm đường tiết niệu,.. Trong đó, thai nhi bị suy do thiếu oxy vì viêm phổi làm giảm sút chức năng này của phổi.

1. Những nguy hiểm của bà mẹ mang thai khi mắc sởi

Nếu trẻ em khi mắc sởi thường có biến chứng bội nhiễm đường hô hấp dẫn tới suy hô hấp nặng thì ở người lớn thường là biến chứng viêm não. Khi nhiễm sởi, bà bầu có thể bị bội nhiễm do hệ miễn dịch suy giảm và từ đó dẫn đến biến chứng như: viêm phổi, viêm đường tiết niệu... Đặc biệt, viêm phổi sẽ hết sức nguy hiểm ảnh hưởng trực tiếp đến việc hô hấp của cơ thể người mẹ, gián tiếp ảnh hưởng đến thai nhi.

Khi mắc sởi bà bầu thường có dấu hiệu đó là sốt cao, điều này sẽ ảnh hưởng tới thai nhi. Trong buồng tử cung nhiệt độ luôn ở mức cao hơn cơ thể người mẹ từ 1 đến 1,5 độ C. Tức là khi mẹ sốt cao, thai nhi sẽ phải sống trong môi trường có nhiệt độ lên tới 40 hoặc 41,5 độ C. Mức nhiệt này tác động trực tiếp tới sự phát triển của thai, làm cho thai nhi dễ bị chết lưu hoặc sảy thai.

Đối với người bình thường, bệnh sởi có thể khiến người lớn bị viêm não và trẻ em có nguy cơ bội nhiễm đường hô hấp dẫn tới suy hô hấp nặng.

Đối với phụ nữ mang thai, sởi vừa tác động đến sức khỏe của thai phụ và còn gây tác động nghiêm trọng đến sự phát triển của thai nhi. Lý do khiến bệnh sởi trở nên nguy hiểm đối với bé yêu của bạn đó là vì khi virus sởi tấn công vào hệ miễn dịch làm cho chúng yếu đi thì cơ thể mẹ sẽ chống lại bằng cách “gây sốt”.

Bệnh sởi sẽ ảnh hưởng tới thai nhi tùy theo thời điểm mà người mẹ nhiễm sởi:

- Trong ba tháng đầu bị sởi nguy cơ thai nhi dị dạng hoặc sảy thai rất cao, sinh con nhẹ cân hoặc thậm chí dị tật.

- Trong ba tháng giữa nguy cơ dị dạng thai ít hơn, nhưng vẫn có thể gây thai lưu, sảy thai.

- Ba tháng cuối nguy cơ gây dị dạng thai không cao nhưng có thể khiến mẹ bầu phải đẻ non hoặc thai chết lưu.

2. Bà mẹ mang thai cần làm gì để phòng bệnh sởi

Trong thời gian mang bầu, sức đề kháng của cơ thể mẹ thấp nên rất dễ nhiễm vi khuẩn, virus, đặc biệt là khi có dịch sởi. Mà dịch sởi có thể xảy ra bất kỳ lúc nào. Chính vì vậy, mẹ không nên chủ quan mà cần phòng ngừa sởi ngay từ thời điểm trước khi mang thai. Việc phòng tránh sởi vô cùng đơn giản, trước tiên là bà mẹ nên tiêm phòng sởi trước khi mang thai. Vì vắc xin ngừa sởi được chế tạo từ những vi khuẩn sống giảm độc lực nên mẹ cần tiêm trước thời điểm dự định “sinh con ít nhất là ba tháng. Điều đó sẽ giúp cho cơ thể mẹ tạo ra đầy đủ kháng thể chống virus sởi.

- Phụ nữ có thai nên tiêm ngừa trước ít nhất ba tháng để cơ thể tạo ra kháng thể chống lại virus.

- Giữ vệ sinh thân thể và phòng ốc giúp tăng khả năng phòng các loại bệnh truyền nhiễm.

- Rửa tay sạch sẽ bằng xà phòng có tác dụng diệt khuẩn để ngăn chặn sự xâm nhập của các loại virus.

- Đeo khẩu trang y tế chuyên dụng khi đi ra khỏi nhà, đến chỗ đông người.

- Luôn vệ sinh sát trùng mũi họng bằng nước muối sinh lý.

Phụ nữ trước khi sinh con cần được tiêm phòng sởi như một mũi tiêm quan trọng để tránh được căn bệnh có ảnh hưởng đến thai nhi này.

Để phòng tránh lây sởi, khi gia đình có người mắc sởi cần:

- Theo dõi nhiệt độ hàng ngày. Nhỏ mắt, nhỏ mũi bằng dung dịch nước muối 9% để tránh nhiễm khuẩn.

- Tắm rửa sạch bằng nước ấm để tránh nhiễm trùng và lở loét.

- Dinh dưỡng đầy đủ, thức ăn dễ tiêu và giàu dinh dưỡng, đặc biệt là vitamin A.

- Chỉ dùng thuốc kháng sinh khi có chỉ định của thầy thuốc.

- Dùng khăn hoặc tay che miệng khi ho, hắt hơi;

- Rửa tay trước khi ăn và trước khi chế biến thức ăn.

*Phan Đăng Tâm–Trung tâm KSBT
(Tổng hợp)*